

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Обґрунтовано необхідність переходу до інноваційно-інвестиційної моделі забезпечення економічної стійкості підприємств, визначено чинники інвестиційної привабливості швейної галузі, проаналізовано сучасний стан ділової активності галузі та окреслено основні шляхи її відродження шляхом впровадження інноваційних продуктів.

В умовах трансформації економіки та формування ринкових відносин економічна стійкість стає необхідною умовою забезпечення конкурентоздатності та безпеки держави. Стає очевидним, що економічна безпека країни може бути досягнута лише при забезпеченні економічної стійкості таких її структурних елементів як галузі, промислових комплексів, підприємства та організації. Економічна стійкість кожного окремого підприємства дозволяє усій господарській системі країни не тільки зберігати свій потенціал, але й забезпечити економічне зростання і вихід на міжнародні ринки.

Інноваційно-інвестиційний механізм є ключовим елементом в системі управління економічною стійкістю підприємства. Підтримка та розвиток сучасного рівня технологій для підприємства не самоціль, а необхідна умова успішності його діяльності в даній галузі. Порушення цієї умови може привести до значного скорочення долі ринку компанії під впливом товарів-замінників, які характеризуються кращим співвідношенням корисність/ціна, що досягається або за рахунок більш високих споживчих властивостей товару, або за рахунок більш низької ціни та витрат на споживання товару при тому ж рівні якості. Відсутність реакції керівництва на досягнення науково-технічного прогресу викликає інноваційну відсталість підприємства порівняно з конкурентами, що може привести до різкого знецінення його активів та, навіть, спровокувати банкрутство [1].

Проблема забезпечення та підтримки економічної стійкості особливої важливості набуває в малому та середньому бізнесі. Великі промислові компанії, корпорації, фінансово-промислові групи для підтримки сталого розвитку ефективно використовують такі способи адаптації до впливів зовнішнього середовища як диференціація продукції, робіт, послуг, розширення ринкового співробітництва, диверсифікація видів діяльності та вихід на нові ринки, оптимізація структури основних виробничих фондів, зміна організаційно-правових форм підприємства тощо. Суб'єкти ж малого підприємництва не володіють таким широким спектром адаптивних можливостей і будь-яка зміна одного з параметрів зовнішнього середовища може бути для них критичним. Відповідно, великі комбінати є більш

інвестиційно активні. Характеризуючи джерела надходжень інвестицій, слід зазначити, що великі та середні підприємства мають більше ресурсів для інвестування власних коштів, тому вони і є більш привабливими для інших інвесторів з точки зору гарантованості повернення вкладень. В структурі інвестицій великих підприємств близько 20% становлять кошти іноземного походження, на українські фінансові вливання припадає не більше 5% інвестованих активів. Для малих фірм єдиним джерелом розвитку залишається використання власних коштів.

Ефективна інноваційно-інвестиційна політика є важливою передумовою забезпечення конкурентоспроможності підприємства та укріплення його позицій на галузевому ринку через випуск нової або вдосконаленої продукції, а також через впровадження нових, прогресивних технологій. Лише активна інноваційна діяльність дасть можливість подолати підприємствам технологічну відсталість та рівноправно конкурувати як на внутрішньому, так і на світових ринках.

Особливо актуальною є проблема запровадження інноваційно-інвестиційного механізму підтримки економічної стійкості на підприємствах швейної промисловості, оскільки потенційно високорентабельна галузь із швидкою віддачею вкладених інвестицій, яка покликана забезпечувати потреби населення у товарах першої необхідності, знаходиться у стані затяжної стагнації. І це попри те, що ринок одягу, як стверджують спеціалісти, займає третє місце за дохідністю після алкогольного та тютюнового, а перспектива щорічного росту становить 20-25%. Разом з тим, основною тенденцією сучасного ринку інвестицій є зміна акцентів щодо об'єктів фінансових вливань, а саме, найбільш привабливими для вкладання коштів є ті види економічної діяльності, які не відносяться до високотехнологічних та не є основними чинниками інноваційного розвитку країни. Це, в свою чергу, відкриває нові перспективи для відновлення економічної стійкості швейних підприємств.

Про ефективність застосування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку галузі свідчить досвід передових країн, у яких саме швейна промисловість стала основою відродження національної економіки. Інвестиційна привабливість підприємств швейної галузі обумовлюється великою місткістю внутрішнього ринку (близько 40-50 млрд. гривень щороку); високим рівнем доданої вартості (до 50 відсотків), що створюється у процесі пошиву готового одягу; швидким оборотом капіталу (за цим показником галузь поступається лише виробництву продуктів харчування); низькою енергоємністю виробництва (1-3 відсотка валових витрат) та незначним впливом на довкілля.

Однак, зростання гострої невідповідності між потенційними можливостями учасників ринку та реальним станом справ у галузі спричинило її не виправдано повільний розвиток. Як наслідок, швейна промисловість працює за надзвичайно несприятливих умов внутрішнього ринку, що обумовлено експансією імпортованих товарів сумнівної якості, ввезених на територію України за заниженими інвойсними цінами або контрабандно. Присутність таких товарів набуває загрозливих розмірів – за даними Асоціації легкої промисловості їх доля сягає 80% українського ринку одягу [2]. Враховуючи те, що імпортовані

вироби на 25-30% дешевші за аналогічні товари українських виробників, останні практично не мають можливості реалізувати свою продукцію за рентабельною ціною.

Звичайно, це гальмує розвиток як вітчизняних товаровиробників, так і галузі в цілому, і, як наслідок, стає перешкодою для приходу іноземних інвесторів. Саме тому серед галузей економіки України, які найбільш привабили інвесторів в 2006 році, швейної промисловості не було. Традиційно, значні обсяги інвестицій були направлені на розвиток підприємств харчової промисловості та з переробки сільськогосподарських продуктів, металургії та виробництва готових металевих виробів, хімічної і нафтохімічної промисловості, а також машинобудування. Офіційні обсяги інвестицій в сектор пошиття одягу в країні залишаються вкрай низькими. Найбільшого значення цей показник здобув у 2004 р. та становив біля 15 млн. грн., тоді як середньорічний обсяг інвестування галузі характеризують в 40 млн. дол. США [3]. Слід відмітити і той невтішний факт, що значна частина прямих іноземних інвестицій, які надходять у швейну промисловість, спрямовується на реалізацію давальницьких схем і передбачає, в основному, технологічне оновлення виробництва. Проте, їх розмір настільки мізерний, що в кінцевому підсумку вони не забезпечують необхідного рівня відтворення основних виробничих фондів.

Таким чином, для забезпечення поступального сталого розвитку та економічного зростання швейної промисловості необхідно створити умови для приходу на ринок інвесторів. Саме пошук останніх і буде пріоритетним завданням Міжнародного експертного центру інвестиційної привабливості швейної галузі України, створення якого ініційовано фабрикою ЗАТ “Каштан” та низкою іноземних партнерів компанії, серед яких є світові галузеві лідери. Діяльність такої структури дозволить поєднати інтереси західних інвесторів та зацікавлених у фінансових вливаннях вітчизняних підприємств та здійснювати координацію їх взаємодії. Завдяки такій співпраці чимало фабрик зможуть вирішити проблеми модернізації виробництва, вийти на нові ринки збуту, оновити асортимент і розширити присутність власної продукції на внутрішньому ринку, зокрема, шляхом створення дизайнерських центрів, виведення оригінальних торгових марок та розвитку фірмової торгівлі.

Активізація економічних процесів в галузі в значній мірі залежить і від ефективності державної інвестиційної політики. І в цьому напрямку є певні позитивні зрушення. Так, у Концепції Державної програми розвитку легкої промисловості на період до 2011 року, чітко задекларовано необхідність забезпечення інноваційно-інвестиційного сценарію розвитку швейної галузі, основна спрямованість якого проявляється у розробці і впровадженні сучасних технологій, всебічному використанні науково-технічного потенціалу сектору, створенні сприятливих умов для залучення інвесторів та захисті вітчизняних виробників від недобросовісної конкуренції.

Інвестиційний потенціал повинен бути реалізований шляхом впровадження інноваційного продукту, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню ділової активності підприємств сектору пошиття одягу та укріплення конкурентних

переваг на ринку. Зокрема, першочерговими сферами введення інновацій повинні стати:

- асортимент – при розробці товарних інновацій необхідно враховувати відповідність продукції основним модним тенденціям та вимогам цільової групи споживачів, а не обмежуватися лише розширенням кольорові гами представленого одягу або зміни поєднання окремих компонентів складного швейного виробу (так, традиційний чоловічих костюм, складовими якого є штани та піджак, “оновлюють” шляхом додавання до комплекту жилетки такого ж фасону);

- матеріально-технічна база – даний вид інновацій є визначальним у створенні конкурентоспроможного товару і є особливо актуальним, оскільки технологічне устаткування підприємств швейної промисловості характеризуються високим рівнем морального та фізичного зносу;

- організація виробничого процесу – передбачає створення вертикально інтегрованих об’єднань, що охоплюють повний технологічний цикл (від тканин й виготовлення швейної фурнітури до пошиття готового одягу і його реалізації кінцевому споживачу).

Крім того, для досягнення найбільшого ефекту від впровадження інноваційного механізму розвитку галузі необхідно здійснити певні зміни і в суміжних галузях (текстильне виробництво, машинобудування тощо).

Таким чином, підсумовуючи основні тенденції розвитку швейної промисловості України, можна стверджувати, що поштовхом до випереджаючого зростання галузі має стати інноваційно-інвестиційно орієнтована бізнес-стратегія, яка спрямована на забезпечення та підтримку економічної стійкості швейних фабрик та дозволить вийти як повноправним учасникам на міжнародні ринки з конкурентоспроможним продуктом.

Література

1. Бараненко С.П., Шеметов В.В. Стратегическая устойчивость предприятия. – М.: ЗАО Центрполиграф, 2004. – 493 с.
2. Замороко Т. Інтеграція до СОТ – наслідки для легкої промисловості // Маркетинг в Україні. – 2005. - №4. – С.31-36.
3. Діагностика сектору пошиття одягу України за період 2000-2005 р.р. Проект USAID/БІЗПРО /<http://www.bizpro.org.ua>.